

Aan de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG

Datum: 28 augustus 2020
Kenmerk: 20-065-AR
Betreft: Update BCO-capaciteit

Geachte heer De Jonge,

Graag bieden wij u hierbij ons plan aan voor de doorontwikkeling van BCO-capaciteit van de GGD'en en GGD GHOR Nederland. Het kader hiervoor vormen de afspraken over aantallen en percentages zoals gemaakt tussen het ministerie VWS en GGD GHOR Nederland, vastgelegd in dienstverleningsovereenkomsten. Daarnaast is door de minister op 9 augustus gevraagd om een herijking van de destijds gehanteerde uitgangspunten en een versnelling van de opschaling.

BCO is onderdeel van een totaal aan maatregelen die genomen worden om de verspreiding van Covid-19 tegen te gaan, zoals 1,5 meter afstand houden, quarantaine en het vermijden van drukte. Daarbij zien wij BCO als belangrijk instrument, in elk geval in de huidige fase van de pandemie. Tegelijkertijd moet helder zijn dat knelpunten in de keten, voorafgaand aan het BCO, ook nadrukkelijk impact hebben op de effectiviteit van BCO. Zoals op dit moment de eindigheid van de labcapaciteit ook beperkend is voor BCO. Bovendien is BCO een instrument dat 'eindig' is in haar bijdrage aan het voorkomen van verspreiding van Covid-19. Het gedrag van mensen en het zich houden aan maatregelen is nog steeds de eerste en meest effectieve verdedigingslinie in de strijd tegen het virus en het voorkomen van een nieuwe lockdown.

Dit voorliggende document gaat vooraf aan het nieuwe capaciteitsplan voor Testen en Bron- en Contactonderzoek voor het najaar. GGD GHOR Nederland werkt dit integrale vervolgplan voor de periode tot en met december 2020 momenteel uit. Het is belangrijk dat de uitwerking van dit integrale plan zorgvuldig gebeurt. Dit vervolgplan zal binnen enkele weken beschikbaar zijn. In deze brief zetten we kort uiteen wat de status is van de huidige BCO-capaciteit en gaan we in op de ontwikkelingen van de afgelopen maanden. Tevens geven we u de stand van zaken ten aanzien van de herijking en versnelde opschaling, waarmee we vooruit lopen op nadere concrete uitwerking in het nieuwe capaciteitsplan. Vervolgens gaan we in op de huidige BCO-capaciteit en de maatregelen die we genomen hebben om tot de huidige mate van paraatheid te komen. Tot slot benoemen we de uitwerking van het integrale vervolgplan voor de periode oktober-december, inclusief het belang van realistische, gedeelde uitgangspunten.

BCO in de afgelopen maanden

Op 15 mei is in het toenmalige opschalingsplan een beschrijving gegeven van de wijze waarop de gezamenlijke GGD'en in Nederland de BCO-capaciteit voldoende en flexibel inzetbaar gingen vormgeven. Dat opschalingsplan heeft een looptijd tot en met 1 september 2020. Het aantal besmettingen aan het begin van de zomer was laag, waardoor er slechts 70 tot 75 BCO's per dag werden uitgevoerd. In die periode vertraagde het opschalen omdat er weinig praktijkopleidingen mogelijk waren. Het gevolg was dat er weinig nieuwe BCO-medewerkers (volledig) konden worden opgeleid. In juni is gestart met het, aanvankelijk abusievelijk vergeten, VCO (vliegtuigcontactonderzoek). Alleen al op Schiphol heeft dit tot op heden tot zo'n 600 VCO

geleid. Eind juli begon het aantal besmettingen met Covid-19 snel toe te nemen, vooral in een aantal regio's. Vanaf dat moment is ook de inzet van het aantal BCO-medewerkers verder opgeschaald. De huidige capaciteit is voldoende voor het aantal verwachte besmettingen.

De clusteruitbraken van Covid-19 hebben een groot beroep gedaan op de specifieke deskundigheid van de GGD'en. De kennis over de verspreiding in lokale haarden en analysecapaciteit van clusters is bij uitstek aanwezig bij GGD'en. We hebben er maximaal op ingezet dat de GGD'en hun advies- en expertrol goed konden waarmaken. We blijven daarop inzetten.

GGD'en staan paraat

In augustus is door de regionale GGD'en en GGD GHOR Nederland maximaal versneld opgeschaald en is een meer flexibele en snellere inzetbaarheid van BCO-capaciteit ingeregeld via een reeks aan maatregelen, zowel landelijk als in de regio. Door de ervaring van de afgelopen maanden is de operationele aansturing sterk verbeterd. Datzelfde geldt voor de samenwerking tussen de regio's en landelijke capaciteit, waarbij het landelijk coördinatieteam de regio's ondersteunt en extra capaciteit kan bieden waar en wanneer nodig.

Op basis van de ervaring van de afgelopen maanden zijn we ook tot een alternatieve taakverdeling in het BCO gekomen, waardoor meer flexibele matching mogelijk is. Daardoor kunnen de meest ervaren medewerkers in de regio zich met de meest complexe BCO's en clusters bezighouden. Ook is een nieuw sturingsmodel ontwikkeld, waarin de capaciteitsverdeling over het land in vier units wordt ingericht in plaats van volledig op landelijke schaal. Gezamenlijke verantwoordelijkheid en kortere lijnen in de units maken snel schakelen over inzet van capaciteit eenvoudiger.

Naast de genoemde maatregelen – meer in detail beschreven in de bijgevoegde presentatie – is nog een aantal aanvullende maatregelen genomen:

Opschalen van trainers en begeleiders voor BCO-medewerkers

Versneld opschalen aantal opgeleide BCO-medewerkers, zowel landelijk als regionaal

Doorontwikkeling van risicomanagement

Medische begeleiding van BCO medewerkers

Uniformeren van werkwijzen

Hulp van Defensie, bijvoorbeeld voor logistieke ondersteuning en planning in regio's

Mogelijkheid van meer ondersteuning door data-analisten en epidemiologen in de regio's voor o.a. clusteranalyses

Al deze maatregelen zorgen ervoor dat GGD GHOR Nederland en de GGD'en op dit moment en voor de komende weken, voldoende capaciteit hebben. We kunnen tijdig opschalen wanneer dat nodig is en staan daarmee paraat.

De komende weken werken we door aan het implementeren van deze maatregelen. Parallel treffen we bovendien al voorbereidingen voor verdergaande opschaling, zowel regionaal als landelijk per 1 oktober. Daarmee maken we de benodigde start met de verwachte herziening van onze uitgangspunten en de daaruit voortvloeiende extra benodigde BCO-capaciteit voor het najaar. Bovenstaande maatregelen hebben er mede toe bijgedragen dat in alle regio's op dit moment bron- en contactonderzoek op de reguliere wijze wordt uitgevoerd. In enkele regio's stegen afgelopen periode de aantallen besmette personen en het aantal contacten per persoon snel. Daar is in afstemming met het RIVM tijdelijk overgestapt op een invulling van het BCO waarbij zicht gehouden werd op verspreiding van het virus en risicovolle clusters snel werden gedetecteerd. Al snel is geleidelijk de tijdelijke werkwijze afgebouwd en inmiddels voeren de regio's het BCO weer volgens de reguliere wijze uit. Dit is mogelijk doordat regionale GGD'en zelf verder zijn opgeschaald en ook de landelijke capaciteit schaal snel verder op. Enkele GGD'en hebben in de werkverdeling afspraken gemaakt waardoor de landelijke capaciteit van BCO-medewerkers nu effectiever en in grotere getale kan worden ingezet. Ook is het aantal besmettingen na een snelle stijging weer gestabiliseerd. Deze werkverdeling stelt de GGD'en in staat om zich te focussen op het traceren van de bron en clusters terwijl de landelijke capaciteit ingezet wordt voor monitoren van nauwe contacten. Hierdoor is snellere opschaling mogelijk in regio's met veel besmette personen. De opgebouwde gezamenlijke capaciteit is op dit moment voldoende en wordt dagelijks verder uitgebreid.

Realistische uitgangspunten

De paraatheid van dit moment is gebaseerd op huidig beleid en de uitgangspunten voor de BCO-capaciteit zoals die in het oorspronkelijke plan van mei zijn vastgesteld, op de hierna genoemde uitzondering na. Zoals voor alle maatregelen geldt, wijzigen de omstandigheden en ramingen continu. Op dit moment heeft de herijking geleid tot een aanpassing van het aantal uren voor een BCO voor specifieke regio's. Daarnaast tekent zich in de praktijk een differentiatie in de regionale capaciteit aan BCO-medewerkers af (gemiddeld 2%). De totaalaantallen per 1 september en 1 oktober van zowel de regionale capaciteit (gemiddeld 2%) als de landelijke schil (tot 5%) zijn opgenomen in het bijgevoegde plan.

Dit plan is geschreven binnen het referentiekader van de huidige rol en taken van de GGD'en rond testen en traceren/BCO en houdt geen rekening met mogelijke uitbreiding van taken zoals asymptomatisch testen, nabellen bij (verplichte) quarantaine, etc. Hierbij willen wij ook benadrukken dat GGD'en het nabellen bij (verplichte) quarantaine, anders dan in het kader van BCO, als handhaving en naleving beschouwen, wat geen taak van GGD'en is.

In de afgelopen periode zijn er beleidswijzigingen en nieuw instrumentarium ingezet die van invloed zijn op de uitvoering in de dagelijkse praktijk. Denk aan de toepassing van de notificatie-app of het uitvoeren van asymptomatisch testen op de nationale luchthaven Schiphol en bepaalde sectorale maatregelen, etc. Het is belangrijk dat er naast toetsing op de effectiviteit vooraf een uitvoeringstoets met zeggenschap voor beleidswijzigingen en nieuw instrumentarium plaatsvindt met betrokkenheid van de GGD'en.

Een illustratie van de noodzaak van een uitvoeringstoets is het vraagstuk rondom asymptomatisch testen. Asymptomatisch testen gebeurt nu in het kader van de proeven met de teststraat op Schiphol en de notificatie-app. Een goede evaluatie van beide proeven voordat er besloten wordt tot een breder inzetten van asymptomatisch testen, zoals afgesproken, is naar het oordeel van de GGD'en van het grootste belang voor het effectief bestrijden van het virus. Daarbij moet niet alleen in ogenschouw worden genomen dat testen zonder klachten capaciteit onttrekt bij GGD'en, maar ook dat hiervan ongewenste effecten op het gedrag van mensen kan uitgaan (schijnveiligheid bij een negatieve uitslag, met alle verspreidingsrisico's van dien). Afgezien van de proeven met de notificatie-app en de teststraat op Schiphol, volgen de GGD'en t.a.v. het asymptomatisch testen de RIVM-richtlijn.

De snelheid en effectiviteit van de BCO zou door de invoering van een 'thuisregistratie-app' juist verbeterd kunnen worden. Doordat mensen op afstand hun nauwe contacten kunnen invoeren, inclusief contactgegevens, neemt een BCO minder tijd in beslag en kan met de bestaande capaciteit van een GGD meer BCO worden uitgevoerd. Wij vragen de minister daarom met klem om de ontwikkeling van een dergelijke 'thuisregistratie-app' te bevorderen.

Integraal vervolgplan testen en BCO oktober-december

In het 'Integraal vervolgplan voor Testen en BCO' zal de noodzakelijke opschaling voor – in ieder geval – de periode oktober-december worden uitgewerkt. Wij hechten eraan om op korte termijn met u en het RIVM in gesprek te gaan over de plannings- en ramingen voor de komende periode, om gezamenlijk te komen tot de meest realistische uitgangspunten voor capaciteitsopshaling. In die gesprekken moeten wij ook gezamenlijk onder ogen zien waar – in termen van nut en noodzaak – de grens ligt van opschaling van zowel testen als BCO's. Eventuele nadere herijking van de uitgangspunten en bijstelling van de ramingen van de benodigde test- en BCO-capaciteit is in hoge mate afhankelijk van beleidskeuzes rond de hiervoor genoemde thema's.

Momenteel is de capaciteit voldoende. Voor de volgende fase zal ook een heldere, reële norm voor de capaciteit moeten zijn. Dit zullen de GGD'en in samenspraak met VWS en RIVM moeten bepalen.

In het integrale vervolgplan zal de opschaling van de benodigde capaciteit zo goed mogelijk worden uitgewerkt, om paraatheid in de komende maanden te blijven garanderen. Desalniettemin kan er een situatie ontstaan, bij explosieve toename van Covid-19 besmettingen, waarin de toereikendheid en effectiviteit van de huidige BCO-aanpak wederom ter discussie kan komen te staan en mogelijk andere landelijke maatregelen noodzakelijk zijn.

Ook in de komende maanden is en blijft daarom naast robuuste paraatheid het tijdig signaleren van ontwikkelingen en flexibiliteit nodig, omdat de omstandigheden en ramingen continu wijzigen. Prognoses moeten dagelijks worden bijgesteld, bijvoorbeeld doordat het aantal testafnames toe- of afneemt of maatregelen worden aangepast en beter of minder goed worden nageleefd. Zeker in deze waakzaamheidsfase is het BCO cruciaal en een essentieel instrument om de verspreiding van Covid-19 in te perken. Het blijft echter van belang te benadrukken dat het gedrag van mensen en dus de naleving van de maatregelen de eerste verdedigingslinie tegen een nieuwe lockdown is en blijft.

Met vriendelijke groet,

b/a

A. Rouvoet,
voorzitter

Bijlage: door ontwikkelen en versnellen BCO-capaciteit d.d. 28 augustus 2020